

ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ
ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ:
ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ 2025-2026

Για το Γ' εξάμηνο

Στο μάθημα της γλωσσολογίας περιλαμβάνονται τα εξής αντικείμενα:

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Θεματικές ενότητες:

- Τι είναι η γλώσσα.
- Βασικές αρχές της επιστήμης της γλωσσολογίας.
- Τρόποι μελέτης της γλώσσας και κλάδοι της γλωσσολογίας.
- Διαφορά περιγραφικής και ρυθμιστικής γραμματικής.
- Χαρακτηριστικές ιδιότητες της γλώσσας.
- Η γλώσσα ως κώδικας επικοινωνίας (ανθρώπινη επικοινωνία, η «γλώσσα» των ζώων, διαφορές της ανθρώπινης γλώσσας από τα συστήματα επικοινωνίας των ζώων).
- Η γλώσσα ως κώδικας σημείων (το γλωσσικό σημείο, πλευρές του γλωσσικού σημείου, ιδιότητες του γλωσσικού σημείου, σχέσεις μεταξύ γλωσσικών σημείων).
- Σχέση προφορικού και γραπτού λόγου (η προτεραιότητα του προφορικού λόγου).
- Η γλωσσική ποικιλία (διάλεκτος, ιδίωμα, ιδιόλεκτος, ύφος, επίπεδο ύφους, η πρότυπη γλώσσα).
- Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης:
 - Φωνητική: οι φθόγγοι της γλώσσας (τόπος/τρόπος άρθρωσης/φωνητικές μεταγραφές).
 - Φωνολογία: τα φωνήματα της γλώσσας (φώνημα/αλλόφωνο/διαφορά φωνητικής-φωνολογίας).
 - Μορφολογία: τα μορφήματα της γλώσσας (είδη μορφημάτων/τυπολογία γλωσσών με βάση τη μορφολογική τους δομή).
 - Σύνταξη (φράσεις/προτάσεις/η έννοια της γραμματικότητας/δομή της πρότασης/δέντρα φραστικής δομής/δομικές αμφισημίες).
 - Σημασιολογία (λεξική, φραστική, προτασιακή σημασία).
 - Πραγματολογία (γλωσσικές πράξεις).

Η παραπάνω ύλη αναφέρεται σε θεματικές ενότητες και όχι σε κεφάλαια από ένα συγκεκριμένο βιβλίο. Προτεινόμενα βιβλία:

- (1) ΛΕΚΑΚΟΥ Μ. & Ν. ΤΟΠΙΝΤΖΗ 2022: *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία: Θεμελιώδεις έννοιες και βασικοί κλάδοι με έμφαση στην ελληνική γλώσσα*. Αθήνα: Gutenberg.
- (2) FROMKIN V., R. RODMAN & N. HYAMS 2008: *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*, (Μτφ. Γ. Ξυδόπουλος, Ε. Βάζου, Φ. Παπαδοπούλου & Α. Τσαγγαλίδης). Αθήνα: Πατάκης.
- (3) ΓΟΥΤΣΟΣ, Δ. 2012: *Γλώσσα, κείμενο, ποικιλία, σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.
- (4) ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, Γ. 1998: *Θεωρητική Γλωσσολογία*. Αθήνα.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Θεματικές ενότητες:

- Το φωνητικό-φωνολογικό σύστημα της Αρχαίας Ελληνικής.
- Ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία: Η έννοια της γενετικής συγγένειας των γλωσσών, επανασύνθεση, γλωσσικές οικογένειες, η ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών. Προελληνικό υπόστρωμα.

- Περίοδοι της ιστορίας της Ελληνικής.
- Τα μυκηναϊκά κείμενα: Γραφή και γλώσσα των κειμένων.
- Το ελληνικό αλφάβητο.
- Αρχαίες ελληνικές διάλεκτοι.
- Η γλώσσα της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας. Η γλώσσα των ομηρικών επών.
- Περίοδος της Αλεξανδρινής Κοινής: πηγές και περιγραφή των φωνολογικών, μορφολογικών και συντακτικών μεταβολών της περιόδου αυτής.
- Μεσαιωνική περίοδος και περίοδος της τουρκοκρατίας: πηγές και περιγραφή των μεταβολών των περιόδων αυτών. Οι νεοελληνικές διάλεκτοι.
- Το γλωσσικό ζήτημα και οι φάσεις του.

Η παραπάνω ύλη αναφέρεται σε θεματικές ενότητες και όχι σε κεφάλαια από ένα συγκεκριμένο βιβλίο. Προτεινόμενα βιβλία:

- (1) ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, Γ. 2002: *Συνοπτική Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα.
- (2) ΧΟΡΡΟΚΣ, ΤΖ. (HORROCKS, G.) 2006: *Ελληνικά. Ιστορία της γλώσσας και των ομιλητών της*. Εισαγωγή-μετάφραση: Μ. Σταύρου & Μ. Τζεβελέκου. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.
- (3) ΧΡΙΣΤΙΔΗΣ, Α.-Φ. (επιμ.) 2001: *Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας. Από τις αρχές έως την ύστερη αρχαιότητα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].
- (4) ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ, Μ.-Ζ. (επιμ.) 1999: *Ιστορία της ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α.